

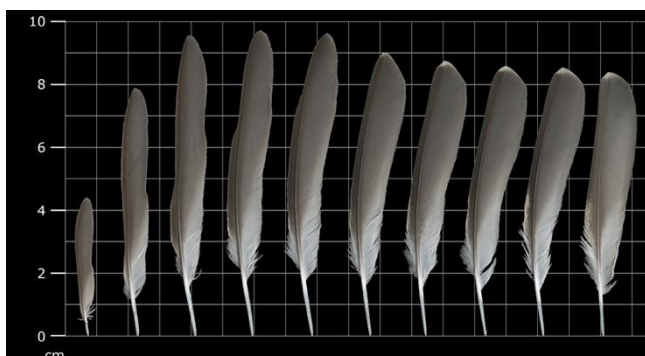
Lielā čakste

Latviju apdzīvo neliels, bet plēsīgs putns – lielā čakste *Lanius excubitor*. Tā ir par mājas strazdu nedaudz lielāka, un Latvijā visbiežāk novērojama ziemā un caurceļošanas laikā. Vasarās tās mūsu valstī nelielā skaitā ligzdo galvenokārt augstajos purvos.

Lielās čakstes apspalvojumu veido tikai trīs krāsas: melna, balta un pelēka. Tās izkārtotas tikai šai sugai raksturīgā veidā. Putns pa gabalu atgādina mazu žagatiņu. Apzīmējumi: ♀ - mātīte, ♂ - tēviņš.

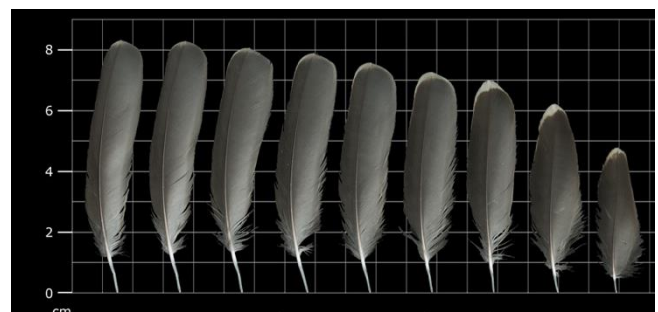
Attēls no: L. Svenson, K. Mullarney, D. Zetterstrom "Collins Bird Guide Second Edition"

Primārās lielās čakstes lidspalvas nodrošina lidošanu. Attēlā jaunā putna spalvas.

Attēls no:

https://www.fws.gov/lab/featheratlas/feather.php?Bird=NSHR_primary_juv

Sekundārās lidspalvas sedz spārnus un arī palīdz noturēties gaisā. Attēlā jaunā putna spalvas.

Attēls no:

https://www.fws.gov/lab/featheratlas/feather.php?Bird=NSHR_secondary_juv

Gara ASTE

Lielajām čakstēm ir salīdzinoši gara aste. Tā veido aptuveni trešdaļu no putna kopējā garuma. Lai redzētu putna un astes attiecību, jāpaskatās attēls ar čaksti pilnā augumā iepriekšējā lappusē.

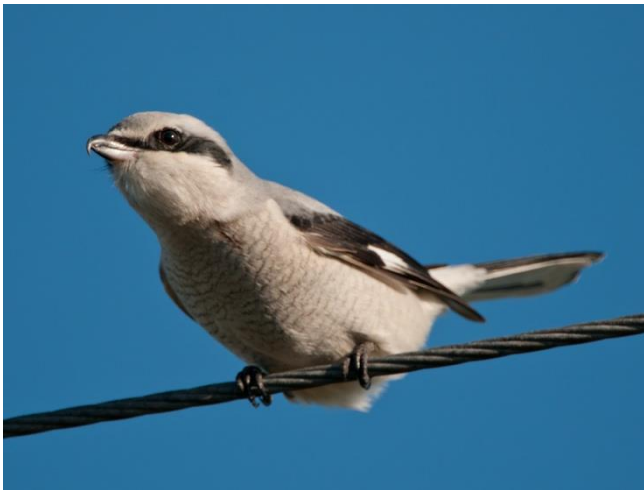

Asti veido 12 spalvas.

Astes spalvas ir salīdzinoši garas. Tās palīdz veikli mainīt lidojuma virzienu un noturēt līdzsvaru sēžot.

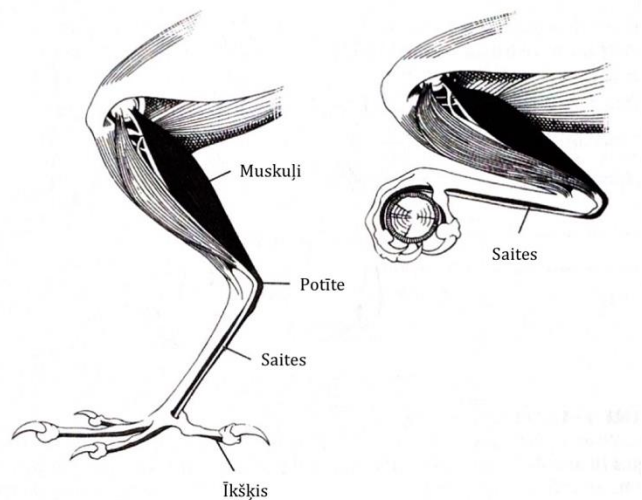
Attēls no: <http://fair-isle.blogspot.com/2012/04/great-grey-shrike-in-ringing-room.html>

KĀJAS ar spēcīgu satvērienu

Putna kājas ir spēcīgas. Tās īpaši pielāgotas sēdēšanai uz zariem vai vadiem un medījuma notveršanai. Trīs pirksti ir vērsti uz ķermeņa priekšpusi, bet viens – aizmuguri.

Attēls no: <http://1.bp.blogspot.com/-PyOQj7tRl2s/Ttb2q6TTBvI/AAAAAAAAAnw/FFF6p4sOmF8/s1600/Shrike%252C+Northern+20111130+003.jpg>

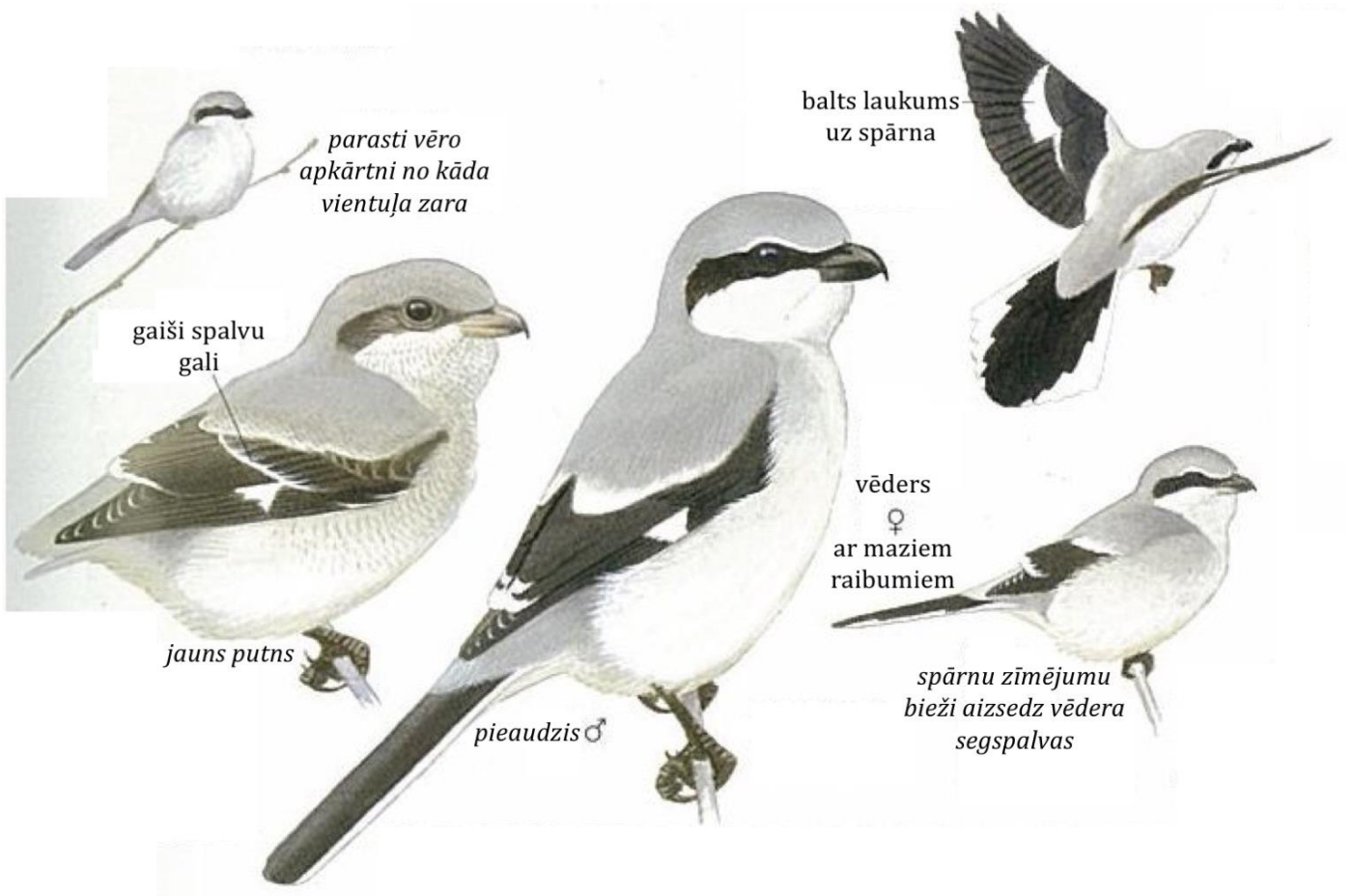

Kad lielās čakstes nosēžas uz zara vai stieples un pietupjas, to pirksti automātiski aptver sēdēšanai paredzēto materiālu.

Attēls no: F. B. Gill "Ornithology. Third Edition"

Lielā čakste

Latviju apdzīvo neliels, bet plēsīgs putns – lielā čakste *Lanius excubitor*. Tā ir par mājas strazdu nedaudz lielāka, un Latvijā visbiežāk novērojama ziemā un caurceļošanas laikā. Vasarās tās mūsu valstī nelielā skaitā ligzdo galvenokārt augstajos purvos.

Lielās čakstes apspalvojumu veido tikai trīs krāsas: melna, balta un pelēka. Tās izkārtotas tikai šai sugai raksturīgā veidā. Putns pa gabalu atgādina mazu žagatiņu. Apzīmējumi: ♀ - mātīte, ♂ - tēviņš.

Attēls no: L. Svenson, K. Mullarney, D. Zetterstrom "Collins Bird Guide Second Edition"

Lielās čakstes DZIESMA

Tēviņu dziesma sastāv no burbuļojošiem, zemiem čīkstieniem ("khrēe"), kas mijas ar svilpojošiem pīkstieniem ("trrri" vai "tkvīet").

Putna SKELETS un asais KNĀBIS

Lielo čakstu skeletu veido poraini kauli ar neskaitāmiem dobumiem – lai tie būtu vieglāki. Līdzīgi tie ir lielākajai daļai putnu.

Ar bultu apzīmēts viens no putnu lielākajiem kauliem. Tas ir ķīļa kauls, pie kā stiprinās lidošanai paredzētie spēcīgie krūšu muskuļi.

Attēli no: <http://www.skullsite.com/completelist/speciesinfo.cfm?spec=235>

(a)

(b)

(c)

Knābis ir ass un tā augšējā daļa ir līka, ar tādu kā āķi galā. Tas tiek izmantots barības notveršanai un nogalināšanai, sadalīšanai.

Attēlos: (a) lielās čakstes galvaskauss no sāna, (b) – no augšas, (c) – no apakšpuses.

ZIEMO (arī) Latvijā

Ziemā lielās čakstes ierodas no Ziemeļiem un Skandināvijas valstīm, lai te pavadītu gada aukstāko laiku. Mūsu čakstes iespējams dodas nedaudz tālāk prom uz dienvidiem, Rietumeiropas virzienā vai paliek tepat. Šie putni pārvietojas diennakts gaišajā laikā.

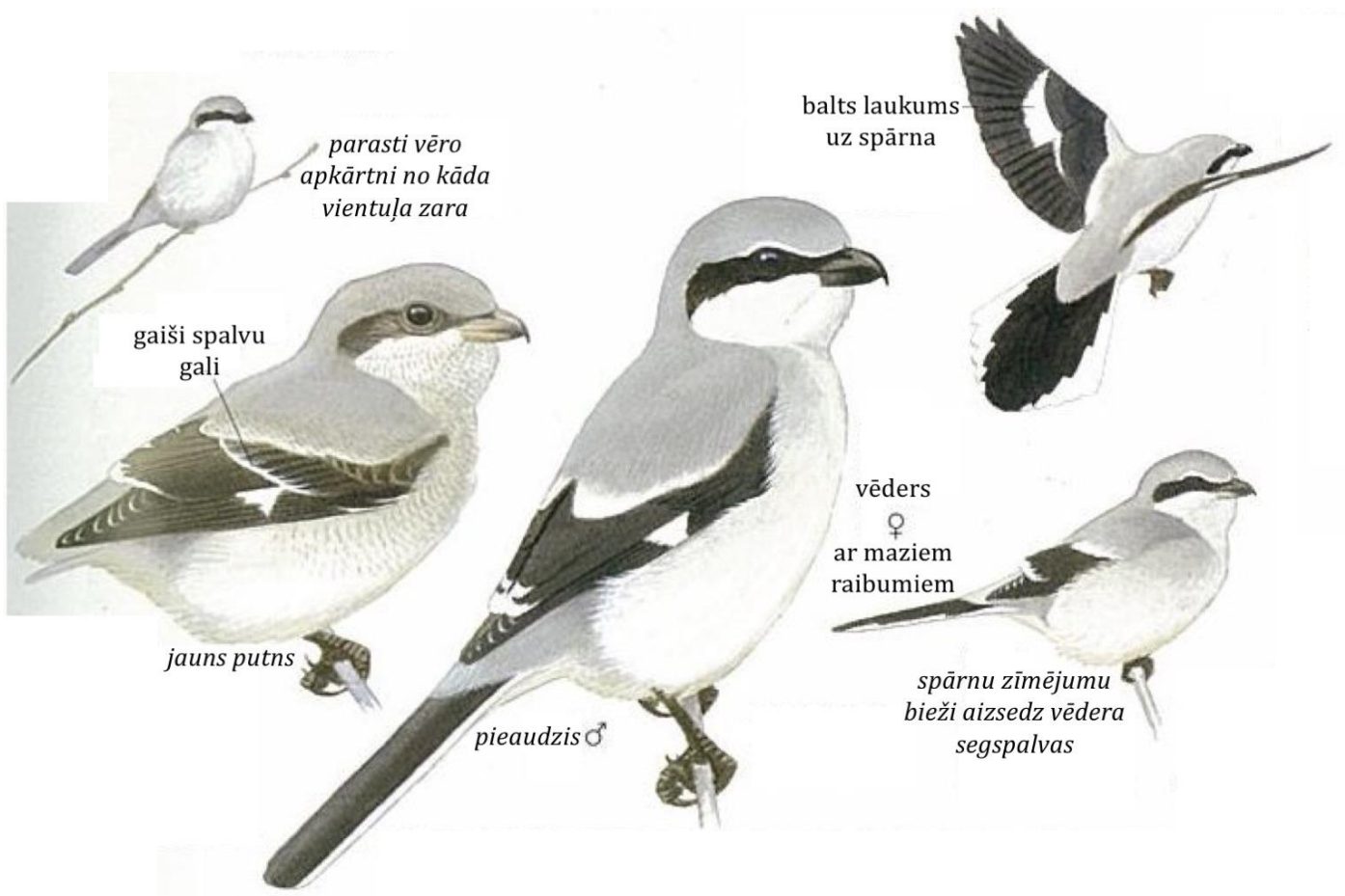

Ziemā lielās čakstes izvēlas piemērotu vietu medībām un gaida īsto brīdi. Tikko parādās kāds barības objekts, putns nelaiž garām iespēju mēģināt to noķert

Attēls no: http://40.media.tumblr.com/359792e9e24ce582e938d363294be714/tumblr_nxdr3horj1u9s4jgo1_1280.jpg

Lielā čakste

Latviju apdzīvo neliels, bet plēsīgs putns – lielā čakste *Lanius excubitor*. Tā ir par mājas strazdu nedaudz lielāka, un Latvijā visbiežāk novērojama ziemā un caurceļošanas laikā. Vasarās tās mūsu valstī nelielā skaitā ligzdo galvenokārt augstajos purvos.

Lielās čakstes apspalvojumu veido tikai trīs krāsas: melna, balta un pelēka. Tās izkārtotas tikai šai sugai raksturīgā veidā. Putns pa gabalu atgādina mazu žagatiņu. Apzīmējumi: ♀ - mātīte, ♂ - tēviņš.

Attēls no: L. Svenson, K. Mullarney, D. Zetterstrom "Collins Bird Guide Second Edition"

Īpaša medīšanas TAKTIKA

Līdzīgi lauku piekūniem, strupastu medībās tās var ilgstoši plivināties gaisā uz vietas. Savukārt mazus putniņus tās medī līdzīgi zvirbulvanagam, dzenoties tiem pakal lidojumā.

Attēls no: http://clanga.com/gallery/Ptaki%20rzadkie%20i%20nieliczne/_57a2caab0ca5b9d0a7ac11ea7d4451a6.jpg

Lielā čakste gaida savu medījumu un pārlūko apkārtni no kādas augstākas vietas, gaidot īsto brīdi; tad strauji upurim uzbrūk.

Attēls no: <http://www.luontoportti.com/suomi/en/linnut/great-grey-shrike>

Ja gaidīšana nevainagojas panākumiem, lielās čakstes var atdarināt mazo dziedātājputnu balsis, lai tos pievilinātu sev tuvāk.

Attēls no: <http://featheredphotography.com/blog/wp-content/uploads/2012/02/loggerhead-shrike-1273.jpg>

Barības pieliekamais – KRĀJUMI

Ja čakstei medības ir sekmīgas, taču izsalkuma nav, tā savu guvumu paglabā krūmos brīdim, kad barības meklējumos neveiksies. Rudenī un ziemā, kad krūmu zari ir bez lapām, lielo čakstu krājumus pamanīt ir daudz vieglāk nekā vasarā.

Lielāki kukaiņi, tādi kā spares un sienāži, var tikt uzdurti uz asiem zaru galiem un dzeloņiem.

Attēls no: <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/4b/d4/f1/4bd4f178c2e298f8a6804b23d226c1ff.jpg>

Lielās čakstes nomedīta strupaste. Rudenī un ziemā sīkie grauzēji ir nozīmīgākā barība. Zaru žāklēs iekārtas ķirzakas, strupastes, ciršļi vai mazi putniņi – tā ir lielās čakstes vizītkarte.

Foto: E. Račinskis.

BARĪBAS sagremošana

Medījumu lielā čakste apēd pārīs kumosos, nelielus objektus dažreiz pat norij veselus. Cietākās barības daļas, piemēram, zobus, knābjus, matas u.tml. ķermeņu daļas, čakstes kuņģis nespēj pārstrādāt. Pēc vērtīgo barības vielu iegūšanas, nesagremotās daļas tiek atrītas caur knābi.

Lielā čakste atbrīvojas no atriņas: nesagremotajām barības objekta daļām.

Attēls no: <http://featheredphotography.com/blog/wp-content/uploads/2012/02/loggerhead-shrike-7311.jpg>

Lielā čakste

Latviju apdzīvo neliels, bet plēsīgs putns – lielā čakste *Lanius excubitor*. Tā ir par mājas strazdu nedaudz lielāka, un Latvijā visbiežāk novērojama ziemā un caurceļošanas laikā. Vasarās tās mūsu valstī nelielā skaitā ligzdo galvenokārt augstajos purvos.

Lielās čakstes apspalvojumu veido tikai trīs krāsas: melna, balta un pelēka. Tās izkārtotas tikai šai sugai raksturīgā veidā. Putns pa gabalu atgādina mazu žagatiņu. Apzīmējumi: ♀ - mātīte, ♂ - tēviņš.

Attēls no: L. Svenson, K. Mullarney, D. Zetterstrom "Collins Bird Guide Second Edition"

Raibas OLAS pašu būvētā LIGZDĀ

Iestājoties pavasarim, lielās čakstes būvē ligzdas. To putnu pāris dara kopā vidēji apmēram 2,5 m virs zemes kādā kokā. Ligzda tiek būvēta no augu stiebrīņiem un izklāta ar spalvām un zīdītājdzīvnieku matiem.

Lielās čakstes ligzda. Tajā parasti ir četras līdz astoņas olas.

Attēls no: <http://www.latvijasdaba.lv/putni/lanius-excubitor-l/>

Pēc 19-20 dienām no olām izšķīļas kaili mazuļi. Pieaugušās čakstes rūpējas par saviem mazuļiem, līdz tie paši iegūst spēju lidot. Pēcnācējus baro abi vecāki.

Attēls no: <http://ibc.lynxeds.com/photo/great-grey-shrike-lanius-excubitor/male-great-grey-shrike-feeding-chicks-nest-photo-altay-zhat>

Barības pieliekamais – KRĀJUMI

Ja čakstei medības ir sekmīgas, taču izsalkuma nav, tā savu guvumu paglabā krūmos brīdim, kad barības meklējumos neveiksies. Putni savas barības krātuves pieskata un vajadzības gadījumā var pasteigties tās iztukšot, pirms to izdarījis kāds cits. Rudenī un ziemā, kad krūmu zari ir bez lapām, lielo čakstu krājumus pamanīt ir daudz vieglāk nekā vasarā.

Lielāki kukaiņi, tādi kā spares un sienāži, var tikt uzdurti uz asiem zaru galiem un dzeloņiem.

Attēls no: <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/4b/d4/f1/4bd4f178c2e298f8a6804b23d226c1ff.jpg>

Lielās čakstes nomedīta strupaste. Rudenī un ziemā sīkie grauzēji ir nozīmīgākā barība. Zaru žāklēs iekārtas ķirzakas, strupastes, ciršļi vai mazi putniņi – tā ir lielās čakstes vizītkarte.

Foto: E. Račinskis.

Lielās čakstes DZIESMA

Tēviņu dziesma sastāv no burbuļojošiem, zemiem čīkstieniem (“khrēe”), kas mijas ar svilpojošiem pīkstieniem (“trrī” vai “tkvīet”).